

KORONAVİRÜS SALGININ RUHSAL ETKİLERİNİN KLİNİK PRATİKTEKİ YANSIMALARI: PANDEMİ SÜRECİNDE ACİL PSİKİYATRİ

Yusuf Ezel Yıldırım, Pınar Çetinay Aydın, Onur Toktamış
Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, İstanbul

AMAÇ: Koronavirüs salgını, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de ilk vakanın tespit edildiği 11 Mart 2020 tarihinden bu yana hayatın her alanında etkisini göstermiştir. Pandemi sürecinin olağandışılığı nedeniyle toplumun tüm kesimlerinde farklı şekillerde psikolojik yansımaları olmuştur. Çalışmamızda ruh sağlığı ve hastalıkları hastanesinde aralıksız hizmet veren Acil Psikiyatri Ünitesi'ne pandemi döneminde yapılan başvurular ve bu başvuruların klinik özelliklerinin bir önceki yılın aynı dönemi ile karşılaştırılarak belirlenmesi hedeflenmiştir.

YÖNTEM: Bakırköy Mazhar Osman Ruh ve Sinir Hastalıkları Hastanesi Acil Psikiyatri Ünitesi'ne 11.03.2019-11.05.2019 ve 11.03.2020-11.05.2020 tarihleri arasında başvuran hastaların başvuru dosyaları taranmıştır. Başvuran hastaların, yaş, cinsiyet, tanı, yatış durumu, salgın döneminde yineleyen başvuru durumu hakkındaki bilgiler iki yıl arasında karşılıklı olarak analiz edilmiştir.

BULGULAR: Hastanemiz Acil Psikiyatri Ünitesi'ne belirlenen süre zarfında 2019 yılında 4330 başvuru yapılmış olup 2020 yılında başvurusu sayısı %33,5 azalarak 2879'a gerilemiştir. Başvuran kişilerin cinsiyetlerine bakıldığında 2019 yılında başvuruların %47,5'inin (n:2058), 2020 yılında ise %43,7'sinin (n:1257) kadınlardan oluştuğu saptanmıştır, iki yıl arasında cinsiyet profili açısından anlamlı farklılık bulunmaktadır ($p=0,001$). Başvuran hastaların yaş ortalamasında ve yaş gruplarında 2019-2020 yılları arasında anlamlı farklılık saptanmamıştır. Tanı gruplarının dağılımına bakıldığında her iki yılda da en büyük grubu 'Şizofreni spektrumu ve psikozla giden diğer bozukluklar' oluşturmakta olup, bütün tanı gruplarında 2020 yılında sayısal olarak azalma gözlenmiştir, azalmanın en düşük oranda görüldüğü tanı grubu ise 'Anksiyete Bozuklukları' olmuştur.

SONUÇ: Çalışmamızda pandemi döneminde 2019 yılına kıyasla acil psikiyatri başvurularında ülke genelinde uygulamaya koyulan kısıtlamaların ve hastane ile ilişkili bulaş riskinin etkisiyle belirgin düzeyde azalma olduğu saptanmıştır. Pandemi sürecinde kadınların acil servis başvurularının anlamlı derecede düşmesinin anksiyete toleransı ve yardım arama biçimlerindeki farklılıklar ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Tanısal açıdan en az etkilenmenin anksiyete bozuklukları grubunda olması pandemi döneminin karakteristiği olan belirsizlik hali ile açıklanabilmektedir. Çalışmamız pandemiyi yarattığı çok boyutlu ruhsal stresörün etkisiyle hem klinik şiddet düzeyinde hem de geniş toplum kesimleri üzerinde ruh sağlığı profesyonellerinin sorumluluklarının arttığını bizlere göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Acil psikiyatri, koronavirüs, pandemi

CORONAVİRÜS (COVID-19) PANDEMİSİNDE AKUT STRES TEPKİSİ DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI: SAĞLIK ÇALIŞANLARI VE TOPLUM ÖRNEKLEMİNDE KESİTSEL BİR ÇALIŞMA

Alişan Burak Yaşar¹, Mehmet Sinan Aydın², Aybeniz Civan Kahve³, Yunus Hacımusalar⁴

¹İstanbul Gelişim Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul

²Atatürk Göğüs Hastalıkları ve Göğüs Cerrahisi Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, Ankara

³Bilkent Şehir Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, Ankara

⁴Kayseri Şehir Hastanesi, Psikiyatri Kliniği, Kayseri

AMAÇ: Kovid-19 pandemisi bireylerde farklı ruhsal tepkilere neden olmaktadır. Bu çalışmada, COVID-19 pandemisi sırasında sağlık çalışanlarının akut stres tepkilerinin düzeyleri, bunun çalışma koşullarından nasıl etkilendiğinin belirlenmesi ve sağlık çalışanı olmayan kontrol grubu ile karşılaştırılması amaçlanmıştır.

YÖNTEM: Türkiye genelinde, sağlık çalışanlarına ve toplumdaki bireylere sosyal medya ve internet üzerinden ulaşılarak anket uygulaması yapılmıştır. Çalışmada Türkçe geçerliliği ve güvenilirliği yapılmış DSM-5 Akut Stres Belirti Şiddeti Ölçeği uygulanmıştır. Çalışma öncesi yapılan güç analizinde alpha 0,05, power %80 olarak belirlendiğinden çalışmaya 762 kişinin alınması yeterli bulunmuştur. Çalışmaya 387 sağlık çalışanı ve 640 sağlık çalışanı olmayan toplam 1027 gönüllü birey katılmıştır. Çalışmanın etik ve bilimsel açıdan uygun olduğu, Yozgat Bozok Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'nun 2017-KAEK-189_2020.05.19_17 karar numarasıyla onaylanmıştır.

BULGULAR: Sağlık çalışanı olmayanlarda ASBŞ (Akut Stres Belirti Şiddeti) düzeyleri sağlık çalışanı olanlara göre ($p=0,002$), kadınlarda erkeklerle göre ($p<0,001$) ve bekarlarda evlilere ($p<0,001$) göre anlamlı derecede yüksekti. Sağlık çalışanlarında çalışma adaletinin sağlandığı düşüncesi arttıkça ASBŞ düzeyleri azalmaktaydı ($r=-0,229$, $p<0,001$). COVID-19 takibi yapılan hastanede çalışanların ASBŞ düzeyleri COVID-19 takibi yapılmayan hastanede çalışanlara benzer iken yaşları anlamlı derecede düşüktü ($p=0,042$). Hemşirelerin yaşları, görevde geçirdikleri süre ve ASBŞ düzeyleri hekimlere ve diğer sağlık çalışanlarına göre anlamlı derecede yüksekti (sırasıyla $p<0,001$; $p<0,001$; $p<0,001$). Diğer sağlık çalışanlarının ASBŞ düzeyleri hekimlere göre anlamlı derecede yüksekti ($p<0,001$). Haftalık çalışma süresi artanların ASBŞ düzeyleri haftalık çalışma süresi azalanlara göre anlamlı derece yüksekti ($p<0,001$).

SONUÇ: Bu çalışma ile toplumsal bir travma olgusu olarak pandemiyi uzun vadeli ruhsal yükü açısından öngörücülerden Akut Stres Düzeyleri incelenmiştir. Çalışmamıza göre akut stres tepkileri açısından sağlık çalışanları, genel topluma göre daha düşük düzey belirtiler gösterdiği saptanmıştır. Bununla birlikte sağlık çalışanları arasında hemşireler, doktorlara göre akut stres düzeyi daha yüksek düzeyde saptanmış olup uzun vadeli ruhsal sorunlar açısından daha büyük risk altında oldukları düşünülebilir. Pandemiyi toplumsal ve sağlık çalışanları üzerindeki etkilerini öngörerek, politikalar geliştirebilmek için riskleri öngörecekle kısa vadeli etkilerinin gözden geçirildiği daha fazla çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akut stres tepkisi, pandemi, sağlık çalışanları